

572  
1382



ՀԱՅԿԵՍՏԱՆ



# მავობროვის

ოთან—სამშობლო.  
ანა—დედა.  
მეკტეპ—სკოლა.  
მუგალიმ—მასწავლებელი.

# ლაქსიკონი

ოქტიაბრიატ—ოქტომბრელი.  
კაბირდი კუნ—დილა მშვიდობისა.  
ღოს—მეგობარი.  
ბეიბიტშლიკ—მშვიდობა.

მუხარამ ალიშაბაძე

## ალათაუ<sup>1)</sup>

მარადიულ შხის კბილას  
ჩვენ დიდი ალათაუ,  
ჩანჩქერების გუჯად მღერის,  
აწ იმინებს ალათაუ,  
ანაღ სოფლებს მკერდში იკრავს  
თფითან შველი ალათაუ,  
კალთებს ნადირი უმშვენებს—  
შვილებს უკლის ალათაუ,  
დამით მთვარესთან ჩურჩულებს  
ჩვენი ბრძენი ალათაუ,  
მშობლებურა უახახეთა,  
მხარს უიმშვენებს ალათაუ.

<sup>1)</sup> ალათაუ—მთის მასიფი უახახეთში



## ყავახური ანდაჯევი

მშობლიური მიწა დღისითაც  
თბილია და ღამითაც.

მიწას მოსავალი ამშვენებს,  
აღამიანს—ცოდნა!

17104



# ინფორმაციის

მეორე ბ კლასს სკოლაში კარგი სახელი ჰქონდა გავარდნილი. მართლაც ამ კლასში ყველანი მეგობრობდნენ — ერთმანეთს ეხმარებოდნენ, კინოში ხშირად ერთად დადიოდნენ, ახლომახლო მთებშიც ჯგუფურად უყვარდათ სიარული.

მხოლოდ ერთი ადამიანი — მიშა ტკაჩოვი იყო მეორე ბ-ში განმარტებული.

იგი ნადია გოლოვანოვას გვერდით იჯდა, მაგრამ ასეთ ჯდომას მარტო მჯდარიყო, ჯობდა, — ნადია ზედაც არ უყურებდა, თითქმის არ არსებობდა მიშა, თუმცა, რალა ნადია — მთელი კლასი ასე იქცეოდა. რატომ? რატომ და მარკების ბრალი იყო ყველაფერი.

მიშას მარკების მშვენიერი კოლექცია ჰქონდა.

ერთხელ მასწავლებელმა ბავშვებს მიმართა:

— ხელ მეხუთე გაკვეთილზე ვილაპარაკოთ, ვინ რითი არის გატაცებული, ვის რა

აინტერესებს, აბა თქვენ იცით, კარგად მოემზადეთ!

მეორე დღეს კლასში დილიდანვე იმაზე იყო ლაპარაკი, ვინ რას მოუყვებოდა მასწავლებელს.

პეტრე კულეშოვმა კლასში თავისი ხელით გაკეთებული თვითმფრინავის მოდელი მოიტანა, ნადია გოლოვანოვა გოგონების ნაქსოვ ქუდსა და თავმალს ათვალეობდა. კლავა პეტროვას ნაძვის გირჩებისგან დამზადებული საოცარი სათამაშოები მოეტანა, სლავკა ივანოვს კი — ნამდვილი მხატვარივით აკვარელის საღებავებით შესრულებული ნახატები.

როცა მიშას ჯერი დადგა, მან ჩანთიდან დიდი ყავისფერი ალბომი ამოიღო. ბავშვები მერხებიდან წამოცვივდნენ.

— აი, ეს მესმის! — წამოიყვირა გოცებულმა სლავკა ივანოვმა და ყავისფერ ალბომს მიეტანა.

— ხელი არ ახლო! — მიშამ სწრაფად უკან დასწია ალბომი, — არ შეიძლება! ეს ძალიან ძვირფასი მარკებია!

— ნადით, შენ და შენი მარკები! — ჩაიბუზღუნა განაწყენებულმა სლავკამ. ბავშვები უმალ გაეცალნენ მიშას მერსს.

ის დღე იყო და ის დღე. მას შემდეგ მიშას სიცოცხლე, სიცოცხლეს აღარ ჰგავდა.

— ბავშვებო, დღეს გაკვეთილების შემდეგ სლავკა ივანოვი უნდა მოვიწახულოთ, ავადაა, — გამოაცხადა ერთხელ მასწავლებელმა.

დაირეკა თუ არა ზარი, მიშა ადგილს მონყდა, ქუჩაში გავარდა და სახლისაკენ მოკურცხლა. ოთახში შეიჭრა, თაროდან ის ალბომი გადმოიღო, ამოიღო ყველაზე საყვარელი მარკა „ინფორმაციის“, ქაღალდში გაახვიდა და სლავკა კულეშოვის სახლისაკენ გაიქცა.

ბავშვებს მისვლა მიეცნოთ. მიშა შევიდა ოთახში, შევერა სლავკას გაუნოდა.

— გამომართვი, მიჩუქნია.

სლავკამ გაშალა ქაღალდი და გახარებულმა წამოიყვირა:

— დედა, რა ლამაზია! არ გენანება?

— არა! სულაც არა!

მეორე დღეს ნადია გოლოვანოვამ შესვენებაზე დიდი, წითლად აბრიალებული ვაშლი ამოიღო და მიშას გაუნოდა. მიშამ ვაშლი ხელში შეათამაშა, მერე ხელი მოუჭირა, ვაშლი ორად გახლიჩა და ნახევარი ისევ ნადიას დაუბრუნა. ვაშლი ძალიან, ძალიან გემრიელი იყო.

სამთლანა ხალჩივა

# ს ა ლ ი მ ი



ქებით ნაღდად საქებია  
და შევეჩვენე კიდევაც:  
— აგრონომი გამოვალო,—  
სალიმ-ბიჩი გვირდება.  
ერთი ძირი ვაშლი უდგას,  
მოვლა დიდი სჭირდება,  
ათი ვაშლი გამოუხსამს  
და ათივე მწიფდება...  
ბიჩი ფიქრობს:  
— დროა უკვე  
ჩავატარო ცდებო.  
— სალიმ, სად ხარ!— ეძახიან.  
— ვაშლებს ვაკვირდებო!  
მაგრამ დახეთ,  
რაც დღე გადის,  
მათი რიცხვი მცირდება,  
ბოლო ვაშლიც თუ შექვამა,  
რალას დაუკვირდება?



# ბ უ მ ბ ე ნ ა

## ხალხური თამაში

ყაზახი ბავშვების ეს ხალისიანი თამაში  
აღბათ ყველას მოგეწონებათ. ერთ ბავშვს  
„ბუდ“ აირჩევენ. ზის თავის „ბუდესი“ ეს  
„ბუ“ გასუდრული, თითქოს სძინავს. ირ-  
ველივე კი ბავშვები დახტიან და დარბიან —  
ზოგი „ბაყაყა“, ზოგი „კვიცი“, ზოგი „ბო“,  
ზოგი ბატკანივით პეტელობს. უცებ ერთი  
დაიძახებს: „დალამდა“. ბუ თვალს გაახელს  
და „ფრენას“ დაიწყებს. დანარჩენები, ვინ  
როგორ პოზაშიც იყო, ისევე შემდებთან.  
ვინც გაინძრევა ან გაიცინებს, ახლა ის იქნე-  
ბა „ბუ“, და ასე გრძელდება თამაში.

ყაზახური მასალები თარგმნა ჯურჯაბ ლეონიძემ

მამუზი

მამუზი ნაძვზე შემოჯდა,  
ახულებულს ყელს,  
ჩუმად, ჩუმად, ბავშვებო,  
ნუ შეუშლით ხელს.



მითხარი, ჩიტო

შენი ჭირიშე, ლამაზო,  
ხმატბილო, ენაჭიქიკა,  
ასეთი კარგი გაზრდილი  
ვიცოდე, ნეტავ,  
ვისი ხარ?  
გულმხიარული დავგმელერი,  
კაცი ვერ განახავს ნალვლიანს,  
ავგრემც შენს დედას შერჩები,  
მითხარი, ჩიტო,  
რა გქვია?



მამირალა

დილიდან დაღამებამდე  
გაყვირის როგორც  
ხაყვირი,  
— ფული მომეცი სარქაროდ,  
უნდა ვიყიდო ნაყინი!  
ხან მზესუნშირას

გულისთვის  
მინაზე გორავს ბელივით,  
შგონია, თუ არ იყვირა,  
ეზოში ისე ვერ იღლის.  
აკლებული აქვს ყროყინით  
ზემო და ქვემო სართული,  
არ ესმის მამის მუქარა,  
არ ესმის დედის ქართული.  
გუმინ გავივა:  
სამხედვე  
თურმე დაძებს სახედარს,  
ჯერ იქნებ გამოუკასნორო,  
ორ-სამ დღეს კიდევ  
დაძებდა!

ბავშული

ტყვეს გადასახის  
გუგულს,  
ისმის ყიფივი  
ბელურის,  
ქარში გამოდით,  
ჩიტებო,  
ერთად ჩავაბათ  
უფრხული!



ბაბაყი

რა ყოფილა ბაყაყი,  
ბრიყვი,  
ენატარტარა,  
ყველა ერთად ყიყინებს,  
დიდიცა და  
პატარაც,  
პატარები  
უფროსებს  
არ აცდიან  
ლაპარაკს!

ბალახების ჩივილი

დაგვიქვანა ლურჯი ქათბიბი  
გვეცხელა, ბავშვებო, ძალიან,  
ყოველდღე რწყავენ ბალ  
ბოსტნებს,  
ჩვენთვის კი არა სცალიათ  
ვაიმე,  
ველარ გაუძლებთ  
პაპანაქებს გვალვიანს,  
გვიშველეთ,  
წყალი დაგვისხი,  
ღმერთი არა გნამს,  
ბამის!



დამთავრდა თუ არა სასწავლო წელი, მთელმა კლასმა ეზოში მოვიყარეთ თავი. ელაპარაკობდით, ვინ რას გააკეთებდა ზაფხულში. ზოგი რას ამბობდა, ზოგი — რას რეზომ თქვა:

— მოდი, ლია მასწავლებლებს წერილები მოეწეროს. ვინც სად იქნება, იქიდან მოვზეროთ, რა ენახეთ, რა შეგვემთხვა, დროს ასე და ასე გაგაჰატაროთ თქო.

ბავშვები აიცილებდნენ. სწორია! კარგია! თქვს, ბავშვი დაუსვს და წავიდ-წამოვიდნენ. ვინ საით, ვინ საით. გია სოფელში გაემგზავრა. ჩავიდა თუ არა, არ დამაინტერესოს, იმ დღესვე მავიდას მიუჯდა და ლია მასწავლებელს ასეთი წერილი მისწერა:

ჩემს სოფელს დიდზე დიდი მდინარე ჩვენი ძეგაა ჩაუღის. ბევრი გადავარჩინე იმ მდინარეში დაღრჩობას. ყველამ დიდი მადლობა მითხრა. ერთმა მკოცა კიდევაც, შერჩომ არა, ჩემი საქმე წასული იყო, — მიიხრა. ჩემთვის ასეთი რამის გაკეთება სულ იოლი საქმეა-მეთქი, ვუთხარი.



### გიას „გმირობის“ ამბავი

სიმართლე რომ ვთქვა, ბარე ორმოცდაათი, არა, ასი კაცი გადავარჩინე. იქნებ მეტიც, მერე ყველამ ცურვა ისწავლა და გადარჩენა ალარაგის დასკირვება, თორემ მე შზად ვყავი.

ერთზე ქაიმიხალი ამოვარდა, ვხედავ, რკინიგზაზე ელექტრობითი წამოაქცია. დავაღელე ხელი, ვეპარე, ვეპარე, ვთარიე, ვთარიე და გადავუშეი ხევი. ამასობაში მატარებელი მოამდგა, მატარებლიდან ხალხი გადმოვიცედა. დამეზვივნენ, მაქვს, მაღაღეს. ერთმა მისამართიც მთხოვა. მეორემ თავისი მისამართი გამომიწოდა, ერთი-ორმა საქუქარიც კი მომცა, როგორ გვეადრებათ, — გადავივინე; ასეთი საქმის გაკეთებას რა უნდა-მეთქი. — ვთქვი. ერთი ქალი მეხვეწებოდა: წამოდი ჩემთან, ზღვაზე, გაიყვირნით, მერე კი უკან დაგაბრუნებო. მადლობა მოვახსენე; ბებოს ხომ ვერ დატოვებდი, თანაც გაუფრთხილებოდა.

ერთზე ვხედავ, მეზობლის სახლი არ იწესის, ევამში და ალბათ გახვეული იქავრნობა. ამ სახლში ვილაღ იქნება დარჩენილი-



მეთქი, ვთქვი გუნებაში და აგიზგიზებულ შემოვალე ვეწრეთ თავი. იქით, აქეთ, წინ, უკან — სულ აღმოვლბული ვიცურები ცვიოდა. ერთი მხარზე დამეცა, სამი — თავზე. აქეთ ვეცი, იქით ვეცი, კატის მებტი სულიერი ვერ ვიპოვე, ვტაცე იმ კატის ხელი და გარეთ გამოვვარდი. გარეთ სახლის პატრონი შემოვვებო. ხელში საზამთრო ეჭირა. ბაზრიდან მოვდივარო. საზამთრო გამომიწოდა: შენ ჩემგან მებტი საშუარც გვეუთნისო. როგორ გვეადრებათ, ვუპასუხე, მე ასეთი რამის გაკეთება სულად არ შემიძლება-მეთქი, მის საზამთრო არ გამოვართვი.

მერე კიდევ ასეთი ამბავი შემემთხვა. ჩვენს მეზობელ მოხუც ქალს ქაში ვდგრო ჩავუვარდა. ბები, ნუ გეზინია აქა ვარ-მეთქი, ვუთხარი და ბანარს ქაში ჩავვეცი. წყალი ყინული-ვიცევი იყო. ვდგროს ხელით ვერ მივწვდი, ავებეცი და ჩავევინო, ფსკერდან ვვდრო ამოვიღე. ქის კედლებს აქეთ-იქით ფეხები მივაბეჯინე და ვდგრო ამოვტანე. ეს რა ბიჭი ყოფილაო! — შემეკო მოხუცმა, მე კი ვუთხარი: ამის გაკეთებას რა უნდა-მეთქი.

წერილში ბევრი სხვა „გმირობაც“ იყო ჩამოვთვლილი. „ზაფხული დამთავრდა. სკოლაში მეცადინეობა დაიწყო. გაკვეთილებზე ლია მასწავლებელმა თქვა:

— ბევრი კარგი და საინტერესო წერილი მივღე. წაგიკითხათ ზოგიერთი. „აჰა, სადაცაა წაიკითხავს ჩემს წერილს, — უხაროდა გიას, — იქ ჩემი იმდენი გმირული საქციელია ჩამოთვლილი, გადაირკვიან ბავშვები!“

ღია მასწავლებელმა ბევრი წერილი წაიკითხა. გიას წერილი კი არ წაუკითხავს.

„გასაგებია, — ფიქრობდა გია, — ჩემი წერილი ალბათ ვახვთში გადაგზავნა, ალბათ ფოტოსაც ვადამილებენ და ისე დაბეჭდავენ. დაბეჭდავენ, წაიკითხავს მთელი ქვეყნის ვიტყვი: ამის გაკეთებას რა უნდა-მეთქი!“

თქვეს როგორ ფიქრობთ ბავშვებო, რატომ არ წაიკითხა მასწავლებელმა გიას წერილი?

ს. კალაგირის ხატვა  
გამოაქართულა წ. მ. რ. ბ. მ. მ. მ.

# ა ს ო კ უ ს ფ უ ლ ა

პი შენი ეგება.

გვახსენა, შენო სწრაფად  
მან მრავალი შენისთანა  
კოხნის წყაროს დაწაფა.

— ზალი გვეყვარს მათისა  
რეტუბების შმა ისმის  
— თუ გვეყვარს და აქ პარს,  
გუნება როგორც შეპარს.

შემი ნაპირს შორებდა,  
გვესმით, როგორს სწავრობს!  
კოცნა გოგონა-ბიჭების  
მისაყვას სამოცბაურად.

ლტვი წყაროს რომ მივედბი,  
არავინადა ასეუ—  
— ახლავს, ვისაც წრომა უყვარს  
კოცნებებს ვახსენებ!

ქიშვილი მომპროცებს,  
მელოდება ბებიის,  
ჩემი სთვლის მიხედობ-ველი,  
როგორ მომპატრონება!

შაშვილი მოწადა ხის ტყეწროს,  
თავდაშობად გაბრის,  
დატრიდა, დაბზრიდა, —  
წინ დაუბნდა ხეობი.

ჭარი რყავს სახეყვარი:  
ლია არის სკოლის პარი,  
სურსთულებს ვერხვები:  
— თქვენ გვლიან შეხებენ!

თათს ვის უმწევი ნიას?  
— ამ ჩემს ფიხუნის,  
მოპირავს ხუმბად ყველს,  
საიკოცნობინებს ყველს.

იხე, იხე, ლურჯფარავან  
ასე აფრე მოხვები?  
— გასაოცრების სურნელა ვარ,  
მალა წინამორბედი.



— ქაჯავ, სიხმარს, ენესლოდი,  
მოხმარ, რა ნახე უკური?  
— თითქოსდა ვინმემ მომყვებოდა  
ჩემი ღამბი კვირი.

ლმობი შეფა ცხოველთა,  
მხრებზე დაპყრობი ფაფარი,  
ფლანს ტყეში აქვს ბუნბი  
ჯალბის თავშესაფარი.

მისილი მიწას დაუბრტყდა,  
ახალბადე შოღის ნიხა,  
წინას გოჭმა დასწრო და  
სადღისკენ გაიქცა.

ნახვადილ ყანას შვიან და  
თან დასხმინა „სადღისა“  
ენმარტობან უფროსებს  
გია, ბუქი და თანვიდა.

მთაღის ბარტვი ვიპოვე,  
მთელი დეე უბით დვარჩი,  
წვადი და პური მოკაოთი  
კვი ნიავს არ მივფარებ.

ახელა-მომყვა გზაფრთვს  
ნახი და ნაიოფურია,  
ფეკრზე ისე ჩამოვდა,  
როგორც ღამბი ფრია.

მირაფი გვას, ველს გასტყვის  
ყელი მოულოცებია,  
გამაფრულე შიის ამოხელს  
თელა ბოლუცებია.

რაცტვის მარჩებს რა უნდა?  
— სომამაც და ნიქი,  
ჩიხები ხომ უნდა გაპრიხებს  
რომ ქარველი ბიჭუც.



სახამბროს რომ მოიტანეს,  
ედა ქრის და შამა ბუმიობს:  
— ამას სახამბროს კი არა  
უნდა ერქვას სახამბროს!

ბოროდა იწეებს გაღობას,  
უსმინებს ჩიტიების გუფლი,  
კოცნავ აქ მოხმარანებულა  
თავს ფუმფულა კველი.

შაოს როცა ხელში ვიჭკი,  
ფინას თვალბს რატომ ნახადე?  
— შიავ, შიავ, მენიხია,  
არ დაგწვავს ფორმის კაბა.

შინჯანი ყვავილიანი  
დღეს მე ვუყვი ვერწას,  
ფრხვად მადლობაც არ მიხმარ,  
ანც ახარტუწებს ურისა.

ქამარანი ვერხვით ნახვდი  
ხუთ ათეულ წელს ითვლის,  
ბებრომ ხანსოვინა გადმომცა  
სახის ნახთი ნივითი.

ღორს გოჭები მოპყვებიან,  
ლურბა, ბუქა, როცა, კოცო,  
ხის მულის ქვეს რკოს ეძებენ,  
ხან სიხვადებს ქამ სოცოს.

ქაყარი ვნახე შეათვდა  
წითელი კაბა მისია,  
მისი ფეხის გასაზარებდა  
მოქობნას კოცნა თამისა.

შინჯანი დავალოფე,  
მლა კი ხელის ვნამადე,  
— შენ თავს შენ უნდა მიხედე!  
— თუ მისწავლი მამად.



ჩაიდან ახსენება,  
ორტკილი ფარავს ფარავს მინებს,  
— გასტყობნა რომ წესობდამათ,  
მერე მულარ დაირბნათ.

მგინი მიჭრის სახლდრისაკენ,  
მიატკობნა მხედრის,  
— თუ მესხბულე მინდა გაუზღე—  
ფეხებზე ეგება.

ქვა გვაგინი სიმბედა,  
სიმბე მისი სხივი კოცნებს,  
სამშობლოს საღივებელი  
სიმღერა ავაწვრილავ.

წისკვილი მოხმადს მოქვადენ,  
ქამოთა ფეკილი ხვადენბა,  
რევი დავაშებს დავსკობბ,  
ყველას რომ გავხარებდა.

— შამი ძოვანი ჩავარდნობა,  
ფეხობებს ავირის ანცი ქარი,  
— მართლა კი არ ჩავარდნობა,  
მთვარის ანარტევი ანობი.

ხაზვის გელს ეგდა როცა  
აიგანზე კოცნებს,  
ამბობს: — ხაზვი ყველას არგებს,  
სატარებებს და ეღვებს.

ჯოხობთ გელს ჩემი შამა,  
ომში ფეხი დაუქარავის,  
შემოკოცნებს შენიშვილებს,  
და უსამბობს ომის ამბავს.

ქამაქვი როცა ეჭანობს,  
თავს არ მინებებს გეტია,  
ანა, ჩამოვი მანფედინ,  
ახლა ხომ ჩემი როცა.







გაიზოლ ჯულუსაძე

ცხრა მთასა და ცხრა ზღვას იქით იყო ერთი სამეფო, სადაც ძალიან კეთილი და ლამაზი ადამიანები ცხოვრობდნენ, ყველას ერთმანეთი უყვარდა, ყველას ერთმანეთისა სჯეროდა, ერთად მუშაობდნენ და ისვენებდნენ. ვინმე რომ მოიწყენდა, დანარჩენებიც მოიწყენდნენ, ვინმე რომ გაიხარებდა, ყველა ხარობდა. ამ ლამაზ ქვეყანას ერთი საოცრებაც ჰქონდა: ადამიანები იზადებოდნენ და იზრდებოდნენ, მერე სულ დიდები იყვნენ და არასოდეს ბერდებოდნენ. სიკვდილი რა იყო, არავინ იცოდა. კიდევ კარგი, ყველანი უკვდავები იყვნენ, თორემ ერთიც რომ მომკვდარიყო, დანარჩენებიც დაიხოცებოდნენ.

ლამაზ ქვეყანას ლამაზი მეფე ჰყავდა. ლამაზ მეფეს — პატარა და, რა თქმა უნდა, ლამაზი უფლისწული. უფლისწული რომ წამოიზარდა, მეფეს ჰკითხა, ჩვენი ქვეყნის გარდა კიდევ სხვა ქვეყნები თუ არსებობსო.

არსებობსო, უთხრა მეფემ. მაშინ უნდა წავიდე და ვნახოო, თქვა უფლისწულმა.

დიდხანს ემუდარა მეფე, ნუ წახვალ სხვა ქვეყნის სანახავადო, მაგრამ ვერაფერს გახდა. რადღას იზამდა, გამგზავრების წინ ჯადოსნური სარკე მისცა.

— ნაღი, შვილო, რაკი შენსას არ იშლი, ეს სარკე მაინც წაილე თან, ვინ იცის, რა შეგე-

მისხვევა. ყველა ქვეყანაში შეცდებიან იქაურ ხალხს დაგამგვანონ, მაგრამ შენ არ დაგვიწყდეს, რომ სილამაზის ქვეყნიდან ხარ. თუ გაგიჭირდა, ამ სარკეში ჩაიხედე — ჩვენი ხალხის სარკეა, ყველა მახინჯსა და ბოროტს სილამაზესა და სიკეთეს ანიჭებსო.

უფლისწულმა შეჰვიცა მამას, ეგრე მოვიტყვიო. აილო ხელში ჯოხი, მხარზე გულანაბადი მოიგდო, სარკე წაიღო და გაზას გაუდგა.

ბევრი იარა თუ ცოტა იარა, ერთ ქვეყანას მიაღდა. მუქთახორების ქვეყანა იყო, ერთი კაცი რომ შრომობდა, დანარჩენები მის ნაოფლარს ჭამდნენ.

უფლისწულმა უტკირა მშრომელ მარტოკაცს და შეებრაღა. გაახსენდა, მარტოკაცი ჭამაშიაც ბრალოდა, და გვერდში ამოუდგა. დიდხანს შრომობდა მასთან ერთად. ბოლოს კი მასაც მობოზრდა შრომა, ადგა და მარტოკაცის ნაოფლარს იმ მუქთახორებთან ერთად შეექცა. მუქთახორებს მეფისაგან ნაბრძანები ჰქონდათ, პირი არ გაეჩრებინათ, დღე და ღამე ეჭამათ. ვისაც მეფე ზარმაცობას შეამჩნევდა, სასტიკად სჯიდა. სასჯელი მართლაც მკაცრი იყო — ერთი კვირის განმავლობაში სხვების ულუფაც მას უნდა შეეჭამა. მუქთახორები ყველაფერს ჭამდნენ,





რასაც მოიხელთებდნენ, სულ ერთი იყო შე-  
მწვარი და შეუმწვარი, მოხარული და მოუ-  
ხარშავი. პურივით შეეცეკოდნენ ერთმანე-  
თის ქუდებსა და ფეხსაცმელებს, ხეებს და  
ყვავილებს, ფოთლებს და სახლის მოაჯი-  
რებს, პეპლებს და ჩიტებს. სად იყო სიცილი  
და სიხარული, — ისიც მუქთახორებს შეეჭა-  
მათ.

ერთ დღეს, როცა მუქთახორების მეფემ  
უფლისწული სხვისი ცრემლის შეჭმით და-  
საჯა, უფლისწულმა გულა გახსნა და სარკე  
ამოიღო, ჩაიხედა სარკეში და საკუთარი თა-  
ვი ვერ იცნო. ატირდა საბრალო. ტიროდა  
და თვალებიდან ჩამოსული ცრემლი სარკე-  
ზე იღვრებოდა. როცა ტირილით გული იჯე-  
რა და ისევ სარკეში ჩაიხედა, მაშინ კი იცნო  
თავისი თავი. მეორე დღესვე მარტოკაცთან  
გაჩნდა და ისევ შრომა დაიწყო.

აყვირდნენ მუქთახორები: ეს რა კარგი  
მუქთახორა დავკარგეთო. ადგენენ და უფ-  
ლისწულთან მივიდნენ. დღიდან აქ არ  
დაგინახოთ, ჩვენ ჩვენი საქმლის ჭამას  
ვერ ავუდივართ, შენი საქმელი ვინ ჭამოსო,  
ახლავე წამოდი, გვერდში ამოგვიდექი, თო-  
რემ ყველაფერს მეფეს მოვახსენებთ, და  
მეფე მაშინდელივით ცრემლებს კი არ დაგა-  
ჯერებს, მთელი ქვეყნის დარღსაც შეგაჭ-  
მევსო.

შენუხდა უფლისწული. თუ მიხსნის, ისევ  
და ისევ ეს ჯადოსნური სარკეო, და მუქთა-  
ხორებს უთხრა, წამოვალ, ოღონდ ერთი სა-  
თხოვარი შემისრულეთო.

თქვი და შეგისრულებთო, გაუხარდათ  
მუქთახორებს.

უფლისწულმა გუდიდან სარკე ამოიღო  
და მუქთახორებს დაანახვა.

ხომ ხედავთ ამ სარკეს, შიგ ნატვრისთვა-  
ლი გამენა, ვერაფრით ვერ ამოვინა. კარ-  
გად დააკვირდით, ვინც იმ ნატვრისთვალს  
აღმოამჩნეს, დღიდან იმის ულუფასაც მე  
შეეჭამო.

გაუხარდათ ჭამით დაქანცულ მუქთახო-  
რებს. ყველა იმას ფიქრობდა, ვინ იცის, იქ-  
ნებ ბედმა გამილიმოს, მე ვიპოვო ნატვრის-  
თვალიო, და რიგრიგობით იხედებოდნენ  
სარკეში. ნატვრისთვალი ვერავინ აღმოაჩი-  
ნა, მაგრამ სასწაული მოხდა. ვინც კი სარკე-  
ში ჩაიხედავდა, მაშინვე მუქთახორებს გამო-  
ეყოფოდა, მარტოკაცთან მიირბენდა და  
შრომას იწყებდა.

იმ დღიდან იმ სოფელში არც მუქთახო-  
რები არიან და არც მარტოკაცი...

უფლისწული კი ახლა სხვა ქვეყანაში  
მიდის. ვინ იცის, რა ამბები დატრიალდება  
იქ.



მამაკაცი თემურ ზსიამიძე

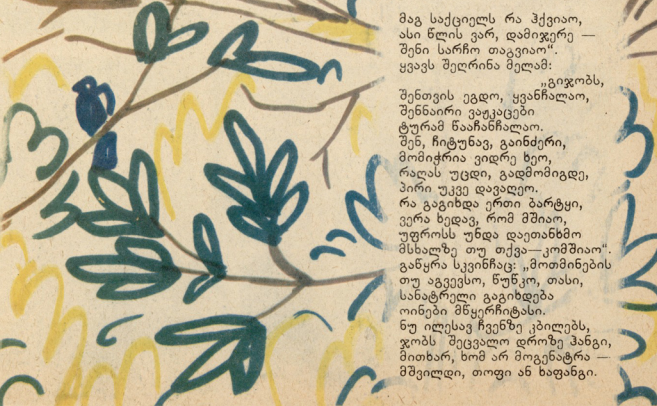


ეზვარ კვიტიანიშვილი

ჯღაპარი

ვინ არ იცის — ბევრი რამე მკორდება ქვეყანაზე; ეს ამბავიც, ძველისძველი, გასულ ზაფხულს მოხდა ასე: ქალაქგარეთ, ნიფლის ტყეში იყო ერთი დედა-ჩიტი, ხუთი თითო ბარტყი ყავდა, ბარტყებს დედის სქონდათ რიდი.

თუმცა ბუდე ძლივს ყოფნიდათ, არ შესწევდათ ძალა ფრენის, და მარჩენალს სასოებით შესცქეროდნენ ხუთივენი. დილა არის. მზე ჩაჩახაბეს, ეს რას ზედავს აღდა-სკვინჩა, ბილიკ-ბილიკ ლისფერი მელაყუდა მოდის ყინჩადა. რანამს ბუდეს გაუსწორდა, არც აცნია, არც აცხელა, აინკიბა უღვაშები,



მაგ საქციელს რა ჰქვიო, ასი წლის ვარ, დამიჯერე — შენი სარჩო თავიყო". ყვავს შელრინა მელამ:

„გიჯობს, შენთვის ევლო, ყვინალო, შენნაირი ვაკაცები ტურამ ნაჩინალო. შენ, ჩიტუნავ, გაინძერი, მომიჭრია ვიდრე ხეო, რაღას უცდი, გადმომიგდე, პირი უკვე დაგდეო. რა გაიხდა ერთი ბარტყი, ვერა ხედავ, რომ შპიაო, უფროსს უნდა დათანხმო მსხალზე თუ თქვა — კომპიაო“. თანყრა სკვინჩა: „მოთმინების თუ აგვივსო, ნუნკო, თასი, სანატრული გაგიხდება იონები მწყერჩიასი. ნუ იღვსავ ჩვენზე კბილებს, ჯოხს შეცვალო დროზე პანგი, მითხარ, ხომ არ მოგნატრა — მშვილდო, თოფი ან ხანგაი.“

ჯირკზე შედგა ნუნკი მელა. სკვინჩას რინით ამოსძაბა, „გამომხედე, შპია მეო, აღიონზე გამოივდი, ვერ მოვასწარ საუზმეო. ჩიტუნია, აბა, ცოცხლად, გადმომიგდე ერთი ბარტყი, დროზე, სანამ ამ ნიფლას ჩემბურად შემოვარტყი“. ჩიტმა უთხრა: „სად მომხდარა გაიმეტოს დედამ შვილი, ქვრივობაში, ობლობაში სიმწრითა მყავს გამობრდილი. არ ელოდა მელა უარს, დატრიალდა, როგორც ჯარა, გაინელა, ახტა, დახტა, პირიდან სულ ცაცხლი ყარა: „დაბადადე, მოვიტანო ან ხელეჩო ან ცულოო, მოეჭრი ამ ხეს, არ გეგონო დაღლილი, დაქანცულიო. ხუთ ნუთს გაძლევს, გაფრთხილება ეს იქნება, ჩემი, ბოლო, ჩქარა ბარტყი! — თუ არ გინდა მაგ შენს ლლაპებს მიგაყოლო“ დაპირილდა ტოტზე სკვინჩა, „ნუთუ ჩემი ბარტყის მტო, ვერაფერი ნახე ვერსად შესასანსლო, ჩასაკვნეტი“. ამ დროს ყვავდაც ჩამოსძაბა, „ნუ მაციინებ, ყვა, ყვა, ყვაო, რას ბაიობბ, ეგ მუქარა არის მხოლოდ წელის ნაყვაო, გიყურებ და ვერ მივხვდარავარ,



შენ ვეიტყობა არ გცოდნია, როგორ გვიცავს ბიჭი-გელა, თუ მოგისწრო, უკან დაგჩრქვს კოჯორი და ტაბანძლა“. ერთი იყო ამის თქმა და ჩვენი გელას გამოჩინა; ჩიტებს ისე გაუხარდათ, ვერ აგინერთ კაცის ენა. დაიჩოვა მონადირემ, ისარს ტყორცნის ზედზედა, და მელია უნამუსო კუდით იმ ჯირკს მიაჭედა. მიჩრბინა, ყუთში ჩასვა აბეზარი, მეტჭიარა, გაუყუნა ქალაქისკენ და ზოობარეს ჩააბარა. თქვენც ნახადით გაიძერას, დაულოა სიმწრით ლაში, უდგას ჯამი, და ტყის ნაცვლად დაცუნვულებს გალიაში.

ოქროყანის აღმართისკენ ისევ მიდის ბიჭი-გელა, მხარზე ვალუკიბია მშვილდ-ისარი, მაჭაქელა. ავირდება ხეებს, ბურჭქებს, მიიმღრეს: დელი-დელა... მისი შიშით მუნავიდან ვერ გამოიღის ტურა-მელა. ზიმი აქუთ ტყეში ჩიტებს, არსად — ჩხობი, დაკა-დაკა: ხარობს სკვინჩა, შაშვი, ლაფო, ბოლოცეცხლა თუ ჭინჭარაქა, ჭიკიკივება, დასაბანია: შირი — იქა, ლხინი — აქა.

# საბავშვო

ნუგზა აბსაია

— მეშველა! — გული შეუქანდა მწარეაშლას, ოდნავ წინ გადაიხარა და კამკამა გუბეში ჩაიხედა. არ შემეცდარა: ის ერთადერთი ძლივსშესამჩნევი კვირტი, ამ რამდენიმე დღის წინ რომ დააჩნდა ზედ კენწეროსთან, გამსკდარიყო, იქიდან პანია ქათქათა ფურცლები ამოფეთქებულიყვნენ და მზეს უღიმოდნენ.

— ესეც ასე! მეც ხომ გავერიე ნაყოფიერი ხეების მარაქაში! — სიხარულით ცას ეწია მწარეაშლა, კენწერო შერხია და ამაყად მიიხედ-მოიხედა.

ორღობეში ხეხილი ყვაოდა. ლამაზ-ლამაზი სამოსი ჩაეცვათ ალუბალს, ატამს, ჭერამს, მსხალს. მზის სხივების ჩქერი და მდელიოს გამაბრუებელი სურნელით გაჟღერებული ნიაივი თავს ევლებოდა მათ.

მწარეაშლა ზედ ორლობის პირას, ტრიფოლიატის ღობის კუთხეში იყო ამოზრდილი. არავის დაურგავს, თვითონ აღმოცენდა ნამცეცა თესლისაგან, რომელიც,

კაცმა არ იცის, საიდან და როგორ მოხვდა აქ, ვის დაუვურდა ან რა ქარმა მოიტანა.

გარშემო ყველაფერი ისეთი ლამაზი იყო, მწარეაშლას ერთადერთი თოვლისფერი ყვავილი არავის შეუნიშნავს.

გული ეტკინა ხეს. ე-ეჰ! — ო, ამოიხორა ჩუმად.

შემოდგომის პირზე იმ პირველი ყვავილისაგან გამოუსული ნაყოფი, ჯერაც მწვანე და უმნიფარი, ერთმა ონაკურმა ბიჭუნამ მოწყვიტა, გაკბიჩა, დაიღმიჭა და შორს მოისროლა:

— ფუჰ! რა საზიზრობაა! მწარეაშლას გული ჩასწყდა და მწარედ ატირდა.

არც მომდევნო გაზაფხულზე აღფრთოვანებული ვინმე მისი სილამაზით. ისევ დასცივიდა მწარე ცრემლ-

ბი წეს და კიდევ უფრო გაუმწარდა ნაყოფი.

გავიდა წლები.

ერთხელ იმ სოფელში დიდი ქალაქიდან დედა-შვილი ჩამოვიდა. გაზაფხული იდგა, ირგვლივ ყველაფერი ყვაოდა. თუთრ კაბაში გამოკვანწული გოგონა თამამად და მხიარულად მობაკუნობდა ორღობეში, გვერდით დედა მოჰყვებოდა.

უცებ გოგონა შედგა და გაოცებით მიაჩერდა ტრიფოლიატის მწვანე ღობეში თეთრად ანთებულ, სპეტაკი ყვავილებით გადაპენტილ მწარეაშლას.

— დედი! შეხედე, დედი,





# ხიზოთა გარნდა სიხარსყადა

თაშილა ელაზვიდი

შატავი ნანა ზურაბულია

იყო და არა იყო რა. იყო შვიდი და. ისე ჰგავდნენ ერთმანეთს, როგორც წყლის წვეთები. ვერ გარჩევდით ერთმანეთისგან, როცა ცოტა წამოიზარდნენ, მიხვდნენ, რომ საჭირო იყო რაღაცით ერთმანეთისაგან განსხვავებულნი ყოფილიყვნენ. ამიტომაც სხვადასხვა ფერის კაბების ტარება დაიწყეს. ერთს ლურჯი კაბა ეცვა, მეორეს — ცისფერი, მესამეს — იისფერი, მეოთხეს — ნიჟიერი, მეხუთეს — ყვითელი, მეექვსეს — ნარინჯისფერი და მეშვიდეს — მწვანე.

გოგონები ძალიან კეთილები იყვნენ. არასოდეს არავისთვის უწყინებიათ, ყველას ეხმარებოდნენ, ყველას ახარებდნენ. ამიტომ სოფელსაც უყვარდა ისინი.

გოგონები ყოველდღე ერთ მდელზე თამაშობდნენ. როგორც კი ამოვიდოდა მზე, მაშინვე იმ მდელსკენ გაიხედავდა, გამოჩნდნენ თუ არა ბავშვებიო — ძალიან უყვარდა მათი ცქერა.

ერთხელ გოგონები მდელზე არ გამოჩნდნენ. სულ პანია ავად გამხდარიყო. მოიწყინა მზემ. მეორე დღეს, როცა შვიდივე გოგონა კვლავ გამოვიდა სათამაშოდ, მზემ სთხოვა მათ, თითოეულმა რაიმე მაჩუქეთ სახსოვრად, როცა ვერ დაგინახავთ, თქვენს სახსოვარს დაეხედავ, რომ გავხალისდეთ. ბევრი იფიქრეს გოგონებმა იმ დამეს. ბოლოს ყველამ სარტყელი მოიხსნა, ერთმანეთზე მიაკერეს და ერთი განიერი სარტყელი შეკერეს.

მეორე დღით, როცა მზე ამოვიდა, გოგონებს უკვე მზად ჰქონდათ სარტყარი. მზეს ძალიან მოეწონა სახსოვარი და დიდი მადლობა უთხრა გოგონებს.

...როცა წვიმს და გოგონები სათამაშოდ არ გამოდიან, მზე მოიწყენს ხოლმე და თავი ასტკივდება, მაშინ იმ სარტყელს იხვევს შუბლზე და ცაზე უღამაზესი ცისარტყელა გამოჩნდება — შვიდი გოგონას შვიდი სახსოვარი.



დიდი ხნის წინათ იყო თურმე ერთი პატარა სოფელი, სადაც კეთილი ადამიანები ცხოვრობდნენ. სოფელში საოცარი ბალი ჰქონდათ, იქ ვარსკვლავები ყვაოდნენ ყვავილებივით. სალამოობით კეთილი ადამიანები ბალში სეირნობდნენ და ტკებოდნენ ვარსკვლავ-ყვავილების სილამაზით.

ერთხელ სოფელში უცხო კაცი მოვიდა და თავშესაფარი ითხოვა. კეთილმა ადამიანებმა მიიღეს და საკუთარი კუთხეც მიუჩინეს, მაგრამ ეს კაცი ბოროტი იყო, სოფელ-სოფელ დადიოდა და ყველგან ბოროტებას თესავდა. ერთხელ გადანყვითა, ვარსკვლავ-ყვავილები დაეკრივა

რ ა ს ო მ  
ა რ ი ა ნ  
ვ ა რ ს კ ვ ლ ა ვ ე ბ ი  
ც ა შ ი



და შორეულ სოფელში გაეყიდა. შოდა, ერთ ღამეს, როცა პატარა სოფელს ეძინა, ბოროტმა კაცმა დაკრივა ვარსკვლავები, დიდ კალათაში ჩაალაგა და სახლში გადამალა. შემდეგ თავლაში შეიპარა და ცხენი შეკაზმა, რომ კეთილი ადამიანების გაღვიძებამდე გაქცეულიყო, მაგრამ როცა შინ შებრუნდა, კალათა ცარიელი დახვდა... უცხრად სარკმლიდან ნაზი სინათლის სხივი შემოიჭრა. გაკვირვებულმა ბოროტმა კაცმა თვალს გააყოლა ზევიდან მომავალ სინათლეს და შოი, საოცრებაც! რა დინახა! ვარსკვლავები შორეულ ცას ჩაეკრა გულში. მას შემდეგ დასციმციმებენ ვარსკვლავები დედამიწას.

მხატვარი სოფიო ქინწუაშვილი

ქდაპე ნახატი თემურ ფეციძისა

რედაქტორის მკვიერ ზურაბ ლეჟავაშვილი

სარედაქციო კოლეჯი: მუსაბეგ პაშაძე, ილია ანთონავა, კაპური გოგიაშვილი, სერგოძენ და პარსბაშვილი, ლეილა შარბი, მანანა კოხანიძე, ვილა ლოსაბიძე, მამკალა მგვლიშვილი, ჯურაბ ნაღრაძე, გიორგი როინიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი), გივი ძნაბაძე, მანანა ხაჩიძე, ვიკი ვიხინძაძე

ტექნიკური რედაქტორი: ენლი წერეთელი

შესაბამისი რედაქციის გამოცემების: საბჭოს — თბილისი, ლენინის, 14; ვლ. შარ. რედაქციის — 83-4-30, 93-98-15; 3/ბა. შეივის — 93-41-30, 93-98-18; საბჭ. რედაქციის — 93-98-18; აბოშა. 93-10-32, 93-98-19; 93-98-18.

გაზეთი დასრულებულია 8/VI-82 წ., სტომოწერილობის დასრულებულია 12/VI-82 წ., ელმოლის ზონა: 6x30x11 ფან. ნაბ. ფურც. შპ. ტირაჟი 168.500. შეჯ. № 1479. „Диапа“ № 3, журнал для младшеклассников, на грузинском языке. Главный редактор Э. Нишкарадзе. Тбилиси, ул. Ленина, 14. цена 20 ლ.

საბარტოვლოს  
ალკა ცა-ნია  
და ვ. ი. ლენინის  
სახელობის  
კომუნისტა  
ობანნიშაძის  
კისკუბაძის  
საბჭოს  
შტაბში  
შეცდომის  
საშტაბში

გაორიგების  
მკ. კ. ცა-ნია

საბჭ. კ. ცა-ნია  
გამომცემლობა  
Издательство  
ЦК КП Грузии

